

A szerkesztő lakása:

Rimaszombat, Deák Ferencz-ut. 12. sz. Ide intézendő a lap szellemi részét érdeklő minden közlemény és levelezés.

Bélyegtelen levelet nem fogadunk el.

Kéziratot nem adunk vissza.

Az előfizetés díja:

Egész évre . . . . . 4 frt.
Fél évre . . . . . 2 frt.
Negyedévre . . . . . 1 frt.
Egyes szám ára 10 kr.

GÖMÖR-KISHONT.

VEGYES TARTALMU HETILAP.

Melléklapja: „GÖMÖR-KISHONT T. E. VÁRMEGYE HIVATALOS ÉRTESÍTŐJE.”

MEGJELENIK MINDEN CSÜTÖRTÖKÖN.

Kiadó-hivatal:

Rimaszombat, Ujváros-utca 8. szám alatt (Tóthy-féle házban)
R. Vozáry Gyula tanárnál. — Ide intézendők a kiadóhivatalt illető előfizetés, hirdetés, nyilttér és egyéb felszólalások.

A hirdetés díja:

Egy háromhasábos petitor tér-fogata . . . . . 6 kr.
Bélyegdíj minden beiktatás után . . . . . 30 kr.

Nyilttér:

Egy sor . . . . . 20 kr

Előfizetést elfogad a „Gömör-Kishont” kiadóhivatala Rimaszombat Ujváros-utca Tóthy-féle házban, nem különben minden hazai póstahivatal. Az előfizetés legezelszerűben posta-utalvány útján eszközölhető. — **Hirdetést** csak a kiadóhivatal vesz fel.

A kaszinó.

Társas életünk ez idejére nézve is legrégibb, máskülönben is első rangú tényezője, folyó hó 18-án átalakuláson ment át.

Kaszinónk egyike volt a legelsőeknek, melyek a legnagyobb magyar kezdeményezése folytán hazánkban keletkeztek, s az „szmeváltó diszes kör” eredeti céljának időről-időre mindig megfelelt. Voltak alapszabályai, melyek a kor kívánalmai szerint alakították meg s ez alapszabályok az igényeket a viszonyokhoz mérten kielégítették.

De társas életünk rohamosan fejlődik; a mi tegnap alkalmas volt, ma már naivnak látszik, s maga az élet oly körülményekkel lép elő, melyek a reformokat lépten-nyomon sürgetik.

Ez körülmények között kaszinónk választmánya is jónak látta a régi alapszabályokat a legelső ilyenű hazai intézet alapszabályainak megfelelőleg módosítani. Törült és pótolta s a közgyűlés a módosításokat mind elfogadta, mi által a legkényesebb igényeket is kielégítette.

Nagy főtossággal bír különösen a tagságra nem méltó tagok kirekesztésére vonatkozó passus. Korábbi elvek szerint a kirekesztés felett tíz tag ajánlatára lehetett határozatot hozni; az új alapszabályok esetleg egy tag ajánlatára is megengedik a határozat hozatalt, mely esetben a választmány tagjai minden vita kizárásával pusztán szavazás útján is ítélnének.

Lehetetlen be nem látnunk e pont mély erkölcsi hatását. Magán embernek életviszonyaiba nehéz bepillantani; kerülhetünk oly egyének társaságába, kik titkos erkölcsi bűnök posványában fetrengenek, de a közvélemény nem mert feletők páleját törni s a külvilág előtt abban a tiszteletben kell részesítenünk, melyben mindenkit részesítünk, kinek jellemére valamely tiszteltelen cselekedet árnyat nem vetett. Távol van tőlünk minden gyanúsító gondolat, de társas körünket oly egyesületnek képzeljük, melyben csak azok foglalhatnak helyet jövőre is, kiknek jelleméhez gyanu nem fér. S hogy ne is férhessen, erről gondoskodott az alapszabályok jelzett szakasza, midőn az egy vádlóra való redukálással al-

kalmat adott a kaszinó minden egyes tagjának arra, hogy a tiszta erkölcsi életre a legfőbb súlyt fektessék.

Hoztak ezen kívül még sok alkalmas újítást, — szervezték a háznagyi és ügyészi állomást, ez utóbbiak ügykörének megszabásával együtt. — de a kaszinó helyiségeire nézve két fontos kérdést mégis megoldatlanul hagytak.

Egyik a mostani helyiségek szűk volta. Az olvasó-terem csak egy szűk kis szoba, — a társalgó is csak szűken felel meg eredeti céljának. Igaz, hogy a rendelkezés alatt álló anyagi eszközök mellett a kibővítésre gondolni alig lehet, de egy bérlet conversió segítene a dolgon. Adja meg a kaszinó a városnak az egész vendéglő eddigi bérösszegét a szokásos feltételek mellett; — legyen főbérlet maga az egylet; foglaljon el a mostani olvasó mellett még egy szobát; az olvasó termet helyezze a mostani társalgóba, — a mostani olvasó a nyerendő új helyiséggel együtt legyen társalgó. A terv kivihető, a költség alig vehető figyelembe.

A másik kérdés a szellőztetés kérdése. Mennyi sok terv, mennyi fejtörés és jóakarát dől dugába e sokat vitatott kérdés megoldása körül. Szellőztetnek ajtón, ablakon, falakon, kályhalyukon keresztül, mind hiába! Esti hét óra tájban a tikkasztó szivarfüstöt alig lehet kiállani. Erre nézve is tudunk megoldást. Ott van az új háznagy. Sokat járt, sokat tapasztalt; járjon még és tapasztaljon s ez irányu tapasztalatait terjessze a választmány elé — mert lehetetlen, hogy a kérdésnek valamiféle megoldása ne volna. A jónak bizonyuló ventiláló szerkezetet áldozatok árán is meg kell szereznünk. +

Szövetkezeti gőzmalom.*)

Nem csupán hitelre, házépítésre vagy fogyasztásra lehet szövetkezeteket alapítani. A gazdasági életnek számos, ezektől különböző téren sikerrel lehet az egyesülésnek ezen formáját alkalmazni. Ott is ép oly jótékonyak fog az bizo-

*) E tanulmány közgazdasági cikket azért vesszük át a „Szövetkezés” című lapból, mert éppen megyénkbeli községre vonatkozik.

udvariasságból, mint kétkedésből — hitetlenül igyekeztem esőválni a fejemet.

Három héttel ezután Biri kisasszony (a nagykorúságban harmadik Győpkey hajadon) megszökött egy színészszel. A családi szerencsétlenségben való részvét ezimén felkerestem Menyihért urat és lehetőleg gyászos ábrázatot öltve, szomorú szemrehányással mondtam neki:

Lássa Menyus bácsi, mégis jobb lett volna egy kissé nevelni a kisasszonyt!

Már ugyan miért lett volna jobb. — kesergett az öreg. Legfeljebb az lenne a különbség, hogy akkor nem színészszel hanem huszárkapitánnyal szökött volna meg. Hát nem mindegy az?

Nem volt igaz az öregnek. Mert igaz, hogy a jó nevelésű lányok is megszökönek, de nem színészszel vagy huszárkapitánnyal, hanem a Stuart Mill logikájától meg egyéb iskolai bölcsességtől, mert ezek a kedves, borzas fejűek mindenféle tudomány iránt bizonyos szent borzalommal viselkednek, mikor az élet azon pontjára érnek, a melyen a gyermekből lány lesz. — Ez a tüneményeszerű átváltozás minden halandó történet között a legképrázatosabb prozesszus. Gyors és fényes, mint a fellegek villanszíkrajja, azért alig észrevehető, s bájos, friss és úde, mint az a rózsabimbó, melyből a nyári nap heve néhány pillanat alatt teljes virágot fakaszt. Ha ez időszakban közelítesz a lánynak, csakugyan érezned kell, hogy egyáltalán nem a nevelés az, a mi vonzóvá, bájosá teszi. Maga a tizenhét év varázsa, az öntudatlan szenvedéstelen nőiség az, a mi minden lányt kedvessé, széppé alakít. Ilyenkor aztán vagy megtetszik a lány és belélszeretsz, vagy nem. Ha igen: akkor ideáldod lesz, s az ideál természetesen legalább is angyal; — vagy nem tetszik: s akkor közönyös előtted ő is, de a nevelése még inkább. Az előbbinek a bűneit is megbocsátod, az utóbbinak még az erényeit se látod meg. „Milyen elragadó, kedves kis madár!” mondod az egyikről, míg a másikról vállat vonva szölsz: „micsoda liba!” — Ennyit a különbség.

S megkezdődik az a bizonyos „régí történet, mely

nyulni, mint azokon a mezőkön, melyeken már megismerkedtünk működésének üdvös eredményével. Egy concert esetből kiindulva, ki akarunk terjeszkedni azon kérdés tárgyalására, miként lehet például egy gőzmalom szövetkezeti alapon létrehozni és üzembben tartani.

Lapunknak egy barátja, a ki daczára szerény állásának, falujában már nem egy dicséretes kezdeményezést indított meg és vitt célhoz, hozzánk intézett levelében leírva falujának helyzetét, fölvetette azon kérdést, milyen alakban lehetne a falu számára egy önálló gőzmalom állítani.

Ez ideig a falu összes termését, egy eléggé távol fekvő falu magántulajdont képező gőzmalomába hordották. Ott őrlték a búzát és törték a kendert. Ennek a helyzetnek a hátránya nemesak az idővesztés, hanem az is, hogy a haszon idegen ember zsebébe foly.

Belátják ezt a falubeliek és most azon törik fejüket, hogyan tudnák magukat e tekintetben is önállóvá tenni. Mi őszintén ajánljhatjuk nekik a szövetkezés formáját A tervezett malom berendezése kerül, pl. 10000 frtba. E célból aláírnak 500 drb részvényt, melyet a szövetkezeteknél üzleti résznek nevezünk, egynek értékét 20 forintra szabják s kötelezik magukat, hogy hetenként e célra 40 krt fizet be mindenikük. Nem is egészen egy év alatt össze lesz gyűjtve a pénz, megvásárolhatják a gőzgépet, mely nyáron elcsépli a termést, télen pedig őrl, sőt egyéb munkát is végezhet. Választani kell mindenestre egy igazgatóságot, felügyelő-bizottságot s be kell jegyeztetni a szövetkezetet az illetékes kir. törvénytől; ép úgy, a mint azt a hitelszövetkezetekre vonatkozó utasításban előadtuk. Ez utóbbi azért szükséges, mert míg ez meg nem történt, a szövetkezet jogilag nem létezik, azaz addig porbe nem állhat, vagyont nem szereshet, semmi-féle jogügyletbe tulajdonképen nem becsátkozhatik. Így tehát, habár a bejegyzésért tetemes díjakat követelnek, alóla ildomosan nem vonhatja ki magát egyik szövetkezet sem. Kötelező a könyvek vezetése is.

Mindezekkel szemben nem lehet kétség az

mindig új marad. Szorgalmasan simogatom a puha fehér kacsókat és esodálok a tündérűjjak finom rózsás körmös-kéit. Tudnád csak jámbor halandó, hogy micsoda „körmös-kék” azok! Gyönyörködve hallgatom a pergő nyelveke enyelgő, szelid dallamos beszédét és eszedbe sem jut, hogy valaha még türehtelen kelepelésé fog az szilajodni.

Összes eddigi nevelésének annyi hasznát veszi a leány, hogy mindennek, a mire tanították, éppen az ellenkezőjét teszi. A tudományokból az igeragózáshoz még csak sejt valami keveset s azt hibátlanul produkálja, ha eszébe juttatod, hogy:

„Kezdjük azon: én szeretlek! Monddjád vissza. Megölellek, megcsókollak; te is vissza. Ha anyád jön: az egészet elfelejtse, De ezt aztán úgy tudd mint a hiszekegyet.”

Mellesleg megjegyezve, a hiszekegyet nem úgy tudja, hogy „hiszek egy istenben,” hanem úgy hogy „hiszek az igaz, édes boldog szerelemben, meg egy csinos, fiatal fickóban”. — Aranyabéczé, illemszabály számtalan paragrafusával úgy kiröppen a fejből mint a fészkből kivart madársereg. De hát, mit is szólna hozzá a szerelmes ifjú, ha láza tetőpontján, mikor szíve egy dohog, mint egy máktörő mozsár, a vágy és szerelem forró lehelletével könyörög az imádotthoz: — oh én drágám én egyetlenem, csak egy esőket, egy édes esőket. És a drága, az egyetlenegy azt mondaná: mindjárt édes Fridolin, csak megkérdzem a gouvernanteot, hogy szabad-e?

Megkérdézi bizony azt a kis gouvernanteot, a melyik majd megszakad az örömtől ott a kebelében, és monoton dobogásával ezerszer is azt sugja neki: „szabad, szabad, szabad!”

S következnek a boldogság ragyogó napjai. Kihozák az iskolából a leányt: be van fejezve a nevelése. Pedig nekem úgy tetszik, hogy csak egy rövid, édes, mámorral és fényes álmokkal telezsótt vakációt kapott. Először és utoljára meghódol a férfi előtt, a ki szerelmet esküszik neki. Ideállá lesz. Hogy hanyadik ideálja az

T Á R C Z A.**A nőnevelésről.*)**

(Farsangi felolvasás a rimaszombati „Tompaszobor” estélyen, 1891. jan. 14-én.)

Sir Stuart Mill, a nagy britt filozófus bizonyára soha meg sem álmodta, hogy valaha lesz majd Magyarországnak Blahotka nevű községében egy bacoí fej, a melyik az igazságérzet büszke hősiességével merje megírni az „Északnyugati népnevelészet Szeme” hasábjain, hogy tulajdonképen az induktív és deduktív logikára semmi szükség sincsen, miután a gondolkodás művészete együtt születik és fejlődik az emberi értelemmel. S Hulyák Demeter, a blahotkai nagy paedagógus ekkép lerántva Stuart Mill-t az európai piedestálról, értekezését azzal a „többsé nem szokatlan” fináléval rekeszti be, hogy „igenis, a nőket nevelni kell!”

Filozopter koromban e téma fölött kemény vitába keveredtem Győpkey Menyihért bátyámmal. Mikor kathedrába illő komolysággal reczitáltam a blahotkai származású elmés theoriát, Menyihért ur ráncos homlokára tolt a fel saját korácsi papaszemét, rám bántott nagy, kékes-szárke szemével és szigorúan báboltte felém:

Édes öcsém, az a Hulyák Demeter egy rémséges nagy számár: nem azért, mivel Stuart Mill-hez még csak nem is konyit, hanem azért, mert az is hunczut, a ki neveli a lányt

Már miért ne kelene nevelni, — kérdeztem szerényen.

Mert megnő az magától is, felelé lakonice Menyihért ur.

S ez alkalommal részesültem abban a kiváló szerencsében, hogy személyesen mutatott be öt hajadon leányának.

Mind az öt nagykorú és egyiket se nevelte senki, jegyezte meg Menyihért bátyám, mire én — inkább

*) Megjelent az „Egyetértés” 1891. január 17-ili számában.

iránt, hogy ügyesen és becsületesen kezelve, a malom ki fogja magát fizetni. A falubeliek közül alig fog akadni egy is, a ki másokat boldogítson, ha otthon abban a malomban öröklhető buzáját, melynek fölvirágzása neki is vagyoni érdeke. Meglehet, hogy eleinte akadni fognak gáncsolódók, a kiknek a liszt nem lesz elég fehér, a malom munkája nem eléggé gyors, ezeket azonban kitartással és buzgalommal működve, el lehet némitani. S ezen malomnak, közösen szerzett cséplőgépnél lesz még olyan hatása is a falu lakóira, a miről alig álmodik valaki. Egyesíteni fogja őket szorosabban, bensőbben, mint eddig. Világossá fogja tenni előttük, hogy összefogva, egyetértve elérhetnek olyan dolgokat is, melyekre az egyes erősek képtelenek. Emelni fogja őket vagyoniilag, de még inkább erkölcsiükben és ez az eredmény többet ér még az előbbinél is. A boldogulás alapja az egyetértés, kölcsönös bizalom és kitartás, a hol ez meg van, ott nem kell félni a jövőtől és annak veszélyeitől.

Felmerült azon kérdés is, hogy vajon azon összeget, melyet a regále megváltásából a falu kap s a mely majdnem eléri az 1000 frtot, nem lehetne-e ezen célra fölhasználni. Erre határozottan „nem”-mel kell felelnünk és pedig azért, mert az a pénz a községnek képezi tulajdonát, nem lehet tehát másra, mint községi célokra fordítani. A hitelszövetkezeteket a törvény elismeri ilyen az egész község érdekében álló alkotásnak, megengedi azt, hogy a regále-váltásdíj a szövetkezeteknél tartaléktöke gyanánt fölhasználhassék, de erre is a törvény külön fölhatalmazása volt szükséges; más célokra tehát ezen pénz semmi esetre sem használható föl. De a mint kifejtettük, ez nem is föltétlenül szükséges. A malomnál fő az, hogy a beszerzésre szükséges töké meg legyen. Nagy hitelre és forgó tőkére nem igen lesz szükség, a kockázat sem nagy, a tartaléktöke tehát esekélyebb jelentőségű. Hanem arra mégis minden körülmények közt ügyelni kell, hogy egy pár forint legyen mindig az igazgatók keze között.

A gömörmezei Tompa-egyesület műestétye.

A január 14-én lefolyt est sokáig marad emlékeztében azoknak, kik a Rózsa nagy termében jelen voltak. Szébb és distinguáltabb közönség évek hosszú sora óta nem jelent meg mulatságainkon, mint ez alkalommal. — Látszott, hogy a rendezőség élén egy minden szépért és nemesért őszintén lelkesedő ifjú mágnás áll, ki semmi áldozatot nem kimélt arra, hogy a jó ügy, melynek szolgálatára állott, lehetőleg fényes erkölcsi sikert arasson. És ezéjárt elérte; a rendezőség többi tagjaival oly műsört sikerült összeállítani, mely egy intelligens városban is művészi esemény számba mehetne. A prólogot — Szász Béla kolozsvári egyetemi tanár művét — maga az ifjú egyesület ifjú elnöke olvasta föl, szavalatnak is beillő értelmes és meleg érzelmetől áthatott hangszólással. — Majd Molnár Margit k. a. ült a zongora mellé s czigány kíséret mellett kiváló precizitással játszotta el azokat a szép magyar dalokat, melyekre minden magyar ember lelke felhevül. A kisasszony az első nyilvános fellépésével meghódította a közönséget, mely tetszésének hatalmas felviharzó tapsban adott kifejezést, mire a legszebb magyar daloknak egy sorozatát meg kellett ismételnie. — Soós Irén k. a. Székely Imrénének egyik legszebb ábrándját Bánk-bán dallamai felett, adta elő. A kisasszony nem először játszott már nyilvánosan nagy közönség előtt; fejlődő tehetsége elé előbb is nagy reményeket kötöttek s e reményeket ezuttal fényesen igaz-

zolta; a mű nehezebb technikai részeit művészi bravúrral győzte le. Játékában erő és izlés mellett zenei lelkesültség nyilvánult. Gyönyörrel hallgatták s ráadásul még Paganininek egy fantasztikus művét is el kellett játszania, mely szintén, viharos tetszést keltett.

Bodor Árminné urnő Mendelssohnnek H-moll capriccióját adta elő, oly művészi sikerrel minőt Rimaszombathban kevésszer tapasztaltunk. Teljesen uralkodott hangszerén, melynek billentyűin ujjai szemképráztaóan vibráltak a nélkül, hogy a mesteri concert darab rhythmusa ellen egy lehelletnyit vétett volna; fortéinak átvaladása az alig hallható pianóba s ebből a fokozatos átmenet a legviharzóbb fortéba, s interpretálásának minden zenei igényt kielégítő tulajdonságai mutatják, hogy teljes művészi öntudattal s magasan kifejezett zenei talentummal kezeli hangszerét s e téren még nagy eredményeket érhet el. A felzúduló tapsviharra egy bájos kis polonaisejét játszott el, mely talán még a capriccionál is nagyobb hatást kellett.

Desseffy Gizella k. a. az ő speciális magyar hangszerével, a tilinkóval, szokatlan lelkesedéssel ragadta a közönséget. Első pillanatra azt hinné az ember, hogy a juhászbojtároknak ez obligát művészete csak kuriósumként szerepel az aristokratikus művészetek társaságában; de a magyar népdal is bekukkantott már a világköltészet legmagasabb régióba, a esárdás is udvarkepekké váltott s így a juhász tilinkónak is el kell foglalnia azt a helyet, mely megilleti. Abból az egyszerű fácskából, melynek oly kevés registere van, tündéri hangokat lehet kicsalni, s ha a művészetnek az a criteriuma, hogy az emberben kellemes érzelmeket ébresszen, a k. a. tökéletes művészi hatással játszott, tilinkóján ép úgy, mint hallgatói szívében; először figyelmet keltett, aztán hevített, végre fellelkesített mindenkit. Lassu magyar dalaiiban a legmélyebb fájdalom, friss nótáiban a csillogó öröm hangjai szólottak szívünkhöz.

El kell ismernünk — legalább mi magyarok elismerjük — hogy a tilinkó salonképes hangszerre lett a kisasszony művészi játéka által, — csak azt sajnáljuk, hogy miért nem mutatja be a nagyvilágnak, hogy illetékes helyen is elfoglalhassa megérdemelt helyét.

A hangversenyző hölgyek mindenikét a közönség elismerő tapsain kívül gyönyörű csokrokkal lepte meg a figyelmes rendezőség.

A zenei piécek közt Soós Miklós szavalt egy humoros költeményt (Nők panasza Losonci L-től.) a közönség élénk tetszése mellett, — és Lőrinczy György lapunk főmunkatársa olvasta fel humoros elmefuttatását a növevelésről, melyet mai tárczáinkban közlünk. A felolvasás belső értékéről elég annyit megjegyeznünk, hogy az „Egyetértés” szombati számában egész terjedelmében közölte.

A hangverseny finalja egy féli quartett volt, melynek hatását gyöngítette a hangversenyző urak indisposíciója — mindamellett a ráadást nekik elkeltet énekelniök. Ennyiből állott az est művészi része, melynek sikerében az előadókön kívül legnagyobb része Czizora István tanárnak van s ezért a nyilvános elismerés méltán megilleti.

Előadás után reggelig tartó táncz volt, melyen az estélyen részt vett urak és hölgyek a legkedélyesebben mulattak. Censor.

Törvényszéki esernök.

Végtárgyalások.

Január 22-én, esütörtökön. — 1. Sulyos testi sértés büntetével vádolt Gyureso György. — 2. Magánokirat hamisítás büntetével vádolt Danielisz András elleni végtárgyalások.

Január 28-án, szerdán. — 1. Hivatali hatalommal való visszaéléssel vádolt Csutor Gergely és társai. — 2. Sulyos testi sértés büntetével vádolt Szó András elleni végtárgyalások.

Január 29-én, esütörtökön. — 1. Lopás büntetével vádolt Budinszky Gusztáv. — 2. Lopás büntetével vádolt Bodin András. — 3. Bari János elleni bűnügyben össz-büntetés kiszabása. — 4. Gondatlanság által okozott sulyos testi sértéssel vádolt Hotola Károly. — 5. Sulyos testi sértés büntetével vádolt Boldi András. — 6. Lopás büntetével vádolt Ruman János elleni végtárgyalások.

vezényszóra, mely úgy harsog a csörömpölés közé, mint a végítélet trombitája. Most azután hallgathatsz, de nem enyelgéseket, hanem házi rapszodiákat a pergő nyelvecske enyélgő dallamaiból. Ezek teszik a viharban a menydörgést, krokodilkönyök az esőt s reptülő tányérok a villámot. S az első viharból sokszor szívek, sőt kezek esatája lesz. (A poétikus, szelid kedélyű papushősök úgy hívják ezt, hogy: „esaládi esenedélet.”)

A vakációnak vége; most kezdődik a nő igazi nevelése. Ha te akarsz mulatságba menni, az asszony szemrehányást tesz, hogy jövedelmedet léhaságokra pazarolod s ha fejfájás czimén otthon maradsz, mikor az asszony színháza készül, sirva fakad, hogy tőle irigysz minden legkisebb szórakozást. Ha mosolygysz, figyelmeztet, hogy a férfihez több komolyság illik s ha szóval vagy, panaszkodik, hogy csak idegen helyen tudsz jól mulatni. Böles Salamon legyen az, ki a női szeszély e periodice ismétlődő megdicsőítései közepette egy czélszerű paedagogiai rendszerre bukkan!

Ilyen megörökíteni való csodatalentum volt az a fiatal ember, kinek élettörténetét don Juan Manuel, a XIV. század egy jeles arab mesemondója, hymen rablánczait nyögő papucsjobbágyok lelki épülésére írta meg.

Esküvő után a férj házához viszi gazdag, de czivakodó, makranczos, elkényeztetett — tehát jó nevelésű — feleségét. Otthon asztalhoz ülnek s a férj azt parancsolja vadászkutyájának, hogy hozzon a korszóba innivaló vizet. A kutya természetesen nem teljesíti a parancsot. A férj haragra lobban, kirántja kardját és darabokra vágja a kutyát. Azután a felesége kis ölebbé küldi vizért s mikor ez sem mozdul, újra dühbe jön, megragadja az ebet és az asszony szemelattára falhoz vágja. Harmadszor lovát küldi vizért, a ló nem mozdul. „Teringtetted — kiált az ifjú férj — azt hiszed, kimélni foglak, mert egyetlen lovam vagy? De hiszen én ugyan senkinél se teszek kivételt, a ki parancsomat nem teljesíti.” S mivel a ló még mindig nem mozdult, a férj levágta a fejét. — Most már nem találva más élő lényt maga körül, ingerülten rivalt feleségére, hogy keljen fel és hozzon vizet. A mak-

A kaszinó közgyűlése Folyó hó 18-án tartotta rendezési közgyűlését a rimaszombati kaszinó. Délelőtt választmányi ülés volt, melyen az igazgatóság a számvizsgáló bizottság által egybeállított pénztári adatokat terjesztette a választmány elé. Ez adatok szerint a kaszinónak ez idő szerint 3151 frt tiszta vagyona van, — szánporodás 146 frt. — a tagsági díjakból ez uttal is nagy összeget törtült a választmány, melyek leginkább elhalálozás vagy eltávozás folytán maradtak fizetetlenül. A folyó évi költségelirányzatban a következő tételek vannak: bevétel: tagsági díjakból 700 frt, biliárdjátzóktól 400 frt, foglalkozó tagoktól 180 frt stb., összesen 3013 frt. Kiadás: házbér 300, — udvaros fizetése 400, tekeór 280, könyvtáros 200, kártya 180, világítás 300, tisztogatás 70, hirlapokra és könyvekre 580, favágás 52 frt, javításokra 200, adó 8, fa 180, könyvkötés 50, előre nem láthatókra 213 frt, összesen 3013 frt. A költségvetés szerint az eddigi 8 frt tagsági díj jövőre is elég lesz. Ez előterjesztés után a módosított alapszabályok keltettek nagyobb vitát, különösen a tagok kirekesztésére vonatkozó szakasz, mely több vál. tag felszólamlása után helyes megoldást nyert. — A délutáni közgyűlésen Baksay István tanár elnököt, ki a választmány határozatait, a költségvetést, az alapszabályok módosításának tervezetét stb terjesztette a közgyűlésen szép számmal jelen volt tagok elé, kik az intézkedéseket helyeslő tudomásul vették. Az új alapszabálytervezetben szervezett két új tisztviselői állomásra s ez az uttal leköszönő tisztviselői karra a szavazás közfelkiáltás útján történt. Elnök lett Török János törvényszéki bíró, kinek személyében ezuttal ötödször központosul a tagok bizalma. Ez ugyszólván jubileumi választás melyen meghatotta a kaszinó érdemes elnökét, ki érzelmetől áthatott szavakkal köszönte meg a kitüntetését. Háznagygyá egyhangulag Samarjay János, pénztárossá ismét Téth József, ügyésszé pedig Rárossy Gyula dr. választattak meg mindnyájan egyhangulag. Kaszinónk egy legrégebb s legbuzgóbb hivatalnok Institorisz Endre is letette a jegyzői tollat, mely tizenöt évig volt a kezei között s hogy jó kezek közt volt, bizonyítja azon körülmény, hogy a kaszinó tagjai egy szívvel lélekkel mindnyájan azon voltak, hogy állását továbbra is tartsa meg. Csak visszavonhatatlannak jelzett kijelentése után választották meg helyére lapunk főmunkatársát Lőrinczy Györgyöt közfelkiáltás útján. Ezután az egyesület 36 bizottsági tagot választott, melynek névsora a következő: Dr. Szabó Samu, Beliczky Victor, Bornemisza László, Lukács Géza, Dr. Löcherer Tamás, Kubinyi Aladár, Institorisz Endre, Kishonthy Gyula, Abonyi Pál, Madarassy Dezső, Terhes Pál, Baksay István, Szakall Vince, id. Löcherer Tamás, Groó Vilmos, Farkas Ábrahám, Dr. Veres Samu, Hevessi Bertalan, Zachar Gusztáv, Fábry János, Baksay József, Tomcsányi László, Hennyei Kálmán, Törköly József, Abonyi János, Lengyel Samu, Glauf Pál, Nagy Ferencz, Madarász Pál, Bodor István, Marton János, Máriausz László, Tornyos György, Kozma Szabó József, Altdorffer István, Dr. Zehery István. — Póttagok: Kalla Mihály, Dapsy Vilmos, Dapsy József, Ujházy Lajos, Medveczky Sándor és Barna Imre.

Czáfolat. „Pápcos, Esztrény és sztrizi népszámláló ügynök” aláírással czáfolatot vettünk lapunk ez évi első számában megjelent „Figyelő” aláírású czikkre, melynek írója szerint a hrussói kjegyzőségben levő Sztrizs községben a népszámlálást még decz. 23-án, tehát 9 nappal előbb mint a törvény rendel, csinálták. E megjegyzésre az illető ügynök azt írja, hogy igaz, miszerint a lapokat már 23-án kiosztotta de a tulajdonképeni népszámlálás január 2-án Pápcoson, 3-án Esztrényben és 5-én Sztrizsben történt. Így a törvény követelményeinek megfelelt. A czáfolat további részének, melyben a pádári népszámláló ügynök eljárását bírálja, csak abban az esetben adhatunk helyet, ha mint vádló, nyilt sisakkal lép a közönség színe elé, hogy legalább a szerkesztőség ismerje nevét annak, kitől közleményeket elfogad.

„Kamatszámítási táblázat tizedes rendszer alapján” ez. a csakugyan megjelent az a munkalat, melyből lapunk valamelyik számában említést tettünk. A hosszú meg fáradságos munkába került és szépen kiállított mű valóban kiváló díszetetére válik a szerzőnek és kiadónak:

ranczos, elkényeztetett asszony nem mert ellenszegülni dühös férjének s teljesíté a parancsot, mire a férfi köszönet mondott ugyan, de megjegyezte, hogy vele sem bánt volna másképp, mint kutyáival és lovával. Mikor néhány nap múlva az após meg az anyós látogatóba jöttek, nem győztek eléggé csodálkozni, hogy lányukból mily szelid, szófogadó, derék feleség lett.

Hanem ezt az orvosságot se ajánlom ám mindenkinek! Könnyen úgy járhat az ember, mint az a német filozófus a ki azt mondta a saját bölcsészeteréről, hogy egyetlen egy tanítványa értette meg, de az az egy is — félre értette.

Igy járt az após is, a kinek nagyon megtetszett a veje növevelési rendszere s elhatározta, hogy otthon szintén próbát tesz az anyjukommal. Valamit parancsolt neki, de biz' az asszony rá se hederített. Erre az öreg ur — a hogy a vejtől hallotta — leszurta legszebb lovát. Az anyok egész hidegvérrel nézte férje dühöngését s azt mondta rá: „Bizony öregem, velem nem boldogulsz, ha száz lovat megölsz is. Előbb kellett volna kezdened, mert most már nagyon jól ismerjük egymást.”

S valóban igaz az, hogy idejében kell nevelni a leányt is, az asszonyt is. A leányt mielőtt táncolni tanulna, az asszonyt még a mézeshetekben, mert a harmincz éves háboru jubileumán — bizony már késő! Csak hogy akkor a gyöngye lánykát még inkább díszergetjük, mint neveljük, s a fiatal asszonynak jobban ismerjük a csókját mint körmeit. Belemerülünk a mindenható szerelem édes rajongásába, s mikor daloljuk, hogy:

Bolond, ki szebb hölgyet kíván,
Mint a minőt elvett vala
S bolond, ki rutabtat vesz el,
Mint a meny legszebb angyala,

Nevetjük ezt a bohó, szegény világot és azt hisszük, hogy egyedül mi vagyunk bölcssek. Csak mikor már a neveléssel elkéstünk, akkor látjuk be, hogy ha a költőnek igaza volt: ugy a világon egyetlenegy ép eszű ember sincs!

Lőrinczy György.

Dapsy Jozsefnek, vármegyénk derék és pontos főpénztárosának, a ki e füzet kiadásával igen hasznos szolgálatot tett minden olyan testületnek és férfinak, kiknek foglalkozása a kamatszámítás. A könyv 17 táblázata magába foglalja az $\frac{1}{8}$ — $\frac{7}{8}$ és 1—10 % kamat kiszámítását 100 frt tőkétől 10,000 frtig száz forintként emelkedve 1—29 napra naponként és 1—12 hóig havonként. A 18 dik táblázat pedig $\frac{1}{4}$, $\frac{1}{2}$ stb. egy negyed százalékkal emelkedőleg tíz százalékig számítva a kamatot egy évre 100 frt tőkétől 10,000 frtig tünteti föl. A könnyen áttekinthető, szemem nem rontó táblázatok tiszta, szép papíron, magyar, német, francia fölrattal vannak ellátva s a tőkék a füzet jobb és bal szélén (margóján) azonnal föltalálhatók. Szakértők nézete szerint sokkalta többet ér és százsorta sikeresebben használható e mű, mint az eddig megjelent, nehezen tájékoztató vagy hiányos munkálatok. Minden bókolt menten örömmel nyilatkozzunk ki forró elismerésünket e gonddal és hibátlanul szerkesztett összeállításért, annyival is inkább, mivel mint több szakértő ösmerősünk állítja, hét nyolcz próbatétel és utánszámítással sem lehet benne hiba, a mi ilyen nagy munkánál könnyen megeshetik s a mi nagy bajára szolgálhatna ily sok időt, fáradságot fölemésztó munkának. Ennélfogva érdektelenül és tisztán a munka belbecsért is jó lelkiismerettel merjük e művet ajánlani az érdekelteknek. — Ara?

A farsang Gómörben ez idén mégis mozgalmassabb lesz mint előre gondoltuk. A likéri tisztai kaszinó f. hó 31-én tartja meg bálját, melyre a meghívók már szétküldtek. Ugyanazon napon a Rimaszombatan állomások XII. nehéz üteg tisztái kara a losonczy gyalogezred zenekarának közreműködésével hangversenyt rendez. — Február 1-én a helybeli polgári olvasóköri bálja fog megtartatni, február 7-én pedig a korcsolya-egylet rendez társas estélyt. Legfényesebb lesz azonban előrelátólag a gómörmegyei ifjúság bálja febr. 21-én (Rimaszombatan) melynek lady patronesse-eül Hámos Lászlóné szül. Badányi urnó kéretett fel a rendezőség által.

Felsült amerikáner. Még 1882. évi június 8—9. közötti éjjel gróf Andrassy Manónak a betleri határban levő löportornyából 6 esomag dynamitot, s ugyanazon évi június 10—11. közötti éjjel Fábry Károly rozsnói kereskedőnek Rozsnó határában lévő löportornyából 46 esomag dynamitot ismeretlen tettesek elloptak. — Ezen lopások elkövetésével Jarobek István, Szopko József és Rusznák István henzlóvi lakosok gyanúsítottak, azonban mielőtt az előnyomozat befejeztetett volna, a tettesek közül Szopko József és Rusznák István megszöktek Amerikába. Ezek közül Szopko József megúván az amerikai dollár bányászatot, azon hiszemben, hogy a dynamit miatti nézeteltérés már régen feledékenységbe ment, a mult év vége felé amerikai uri öltözetben ismét Henzlóvára érkezett. — azonban a szomolnokai esendőrörnek az amerikai zöld ing, piros harisnya, s szokások fekete utazó bőrtáska és a különös varrásu cipő nagyon feltűnő, és a köröztetési hirdetésekben leirt ábrázatjára ráösmervén, nevezettét azonnal letartóztatták és átadták a gölniczbányai kir. járásbírósnak, a honnan azután Szopko József ur a löseai kir. ügyészség közvetítése útján Rimaszombatra került. A helybeli kir. törvényszék folyó évi január 9-én tárgyalás alá vette az amerikai bűnösnek az ügyét, Szopko Józsefet két rendbeli lopás büntetésében bűnösnek mondta ki, s e miatt 2 évi fegyházra és 3 évi hivatalvesztésre s politikai jogai gyakorlatának felfüggesztésére elítélte, mely ítéletben vádlott és a kir. ügyész is megnyugodtak.

Nyilvános számadás.

„A Gómörmegyei Tompa-szobor egyesület“ által f. év január 14-én Rimaszombatan tartott müestély bevételeiről és kiadásairól:
Bevétel volt a felülfizetésekkel együtt . 356 frt 15 kr.
Kiadás volt . . . . . 146 frt 67 kr.

Maradvány a Tompa-szoborra . 209 frt 48 kr.
Felülfizettek: Nyáry László báró 20 frtot, Fáy Gusztáv 6 frtot, Fáy László 6 frtot, Fáy Gyula 5 frtot, Bornemisza István 5 frtot, Okolicsányi Gáspár 5 frtot, Hámos Zoltán 5 frtot, Báro Nyáry Sándorné 4 frtot, Lengyel György 3 frtot, Dr. Marikovsky István 1 frtot, Putnok Mór 1 frtot, Szabó László (Várgede) 1 frtot, Lokesánszky Endre 50 krt, Soós Ferencz építész 50 krt, Ruszky Gyula 50 krt, Beliczky Viktor 50 krt, Stech Kálmán 50 krt, Dr. Fornét Gyula 50 krt, özv. Marikovsky Józsefné 20 krt, Összesen 65 frt 20 krt.

Kötelességünknek tartjuk, hogy e helyen, ugy a mélyen érdeklődő n. é. közönségnek és áldozatkész felülfizetőknek, valamint a szíves közreműködőknek, a Tompa iránt érzett kegyelet nyilvánításáért köszönetet mondjunk. Rimaszombatan, 1891. január 18.

A rendezőség.

Vármegyei ujdonságok.

Királyi adomány. Ő felsége a király a rozsnói tűzkárosultaknak 1000 frt segélyt méltóztatott magánpénztárából legkegyelmesebben adományozni

A katonasorozás megyékben következő sorrendben fog mezejtetni: Márczius 14. Rimaszombatan r. t. város. Polgári elnök: Bornemisza L. alispán, polgári orvos: dr. Szabó Samu főorvos, polgári tagok Institoris Endre és Nagy Ferencz. A város összesen 101 állításköteles sorozásra felhívottat állít. — Márczius 16—19-ig a rimaszombati főszolgabírói sorozó járás, polgári elnök és orvos ugyanaz, bizottsági tagok: Madarassy Gyula és Hámos Aladár. A járás állít 582 állításköteles felhívottat. — Április 2., 3., 4., 6., 7. napjain a tornallyai főszolgabírói sorozó járás (Tornallyán.) Polgári elnök és orvos ugyanazok, bizottsági tagok: Szentmiklóssy István és Radvánszky Károly. A járás állít összesen 618 állításköteles felhívottat. — Április 9-én Nagy-Röcze r. t. város. Polgári elnök és orvos ugyanazok, bizottsági tagok: Mihalik Dezső, Bárdossy Pál. A város állít 46 állításköteles felhívottat. — Április 11. Jolsva r. t. város. Elnök és orvos ugyanazok, bizottsági tagok Neogrady Lajos és Madarasz József. — A város állít 55 állításköteles felhívottat. — Április 13—17. nagyroczei főszolgabírói sorozó járás (Jolsván.) Elnök és orvos ugyanazok, bizottsági tagok:

Hai Leumann Alfréd és Podhradszky Endre. A járás állít 686 állításköteles felhívottat. — Április 20-án Rozsnó r. t. város. Polgári elnök az alispán, orvos dr. Mauer Arthur t. főorvos. Bizottsági tagok: Nehrer Mátyás és Markó J. Imre. A város állít 84 állításköteles felhívottat. — Április 21—25. a rozsnói főszolgabírói sorozó járás (Rozsnón.) Elnök és orvos ugyanazok, bizottsági tagok: Szontagh József és Máriaassy Barna. A járás állít 712 felhívottat. — Végül április 27-én Dobsina r. t. város, elnök és orvos ugyanazok, bizottsági tagok: Sárkány Miksa és Szontagh Boldizsár. A város állít 131 felhívottat. — Az alispánt történő akadályoztatása esetére Dobsinán, Rozsnón és Rimaszombatan Lukács Géza megyei első aljegyző, Jolsván és Nagy-Röczén Mihalik Dezső, Tornallyán pedig Tornallyay Zoltán fogja helyettesíteni. — Végül megjegyezzük, hogy a sorozó bizottság Rimaszombatan márcz. 13-án, Tornallyára április 1-én, Nagy-Röczére ápril. 8-án, Jolsvára április 10-én, Rozsnóra április 18-án és Dobsinára április 26-án fog megérkezni.

Halálhír. Falvi Jenőné sz. Kármán Ottilia élete 27. évében Rozsnón elhunyt. Fialat férj és két kis gyermek siratja a szerencsétlen fiatal asszonyt, kiben Kármán S. helybeli derék könyvkereskedő leányát, Kármán Aladár Ernő lapunk munkatársa pedig nővérét gászolja. Nyugodjék békével!

Tanító választás. Meleghegyen Burro Imre ratkószuhai tanító választott meg egy évre helyettes tanítónak.

A vizesréti ág. ev. egyház felügyelőjévé Stefanecsek Károly nagyroczei polgármestert választotta meg.

Athelyezések és kinevezések. Szifft Adolf, Coburg herceg vizesréti erdőmestere hason minőségben Káposztafalára helyeztetett át, helyére Helm Ervin cserépfalusi erdőmester lett kinevezve. A cserépfalusi erdőhivatal vezetésével Antóny János polonkai főerdész bizatott meg, polonkai főerdészé pedig Broczky Gyula neveztetett ki.

Hymen. Nikl Gyula Dobsina város érdemes főjegyzője legközelebb jegyet váltott Szontagh Ella kisasszonnyal, Szontagh Márton birtokos és bányatársulati tisztviselő leányával. (R. H.)

Főszolgabírói választás lesz nemsokára megyékben. Ugyanis — mint lapunk mult számban említettük — Kubinyi Gusztáv rimaszombati járásbeli főszolgabíró állásáról lemondott s nyugdíjaztatása iránti kérvényét már be is adta, s bár a fölött az illető bizottság még eddig nem döntött, már is megindultak a választási mozgalmak. Köztudomású, hogy az új főszolgabíróra több oly feladat megoldása vár, mely más járásban alig ismeretes, s hogy azok sikerétől sok tekintetben megyénk reputációja is függ, így kívánatos, hogy minden melléktekinet nélkül kizárólag a közérdek szempontjából ohajtott eredménye legyen a választásnak, mely elé különben bizalommal tekinthetünk, miután az eddig emlegetett jelöltek (Kubinyi Andor megyei árvasközi ülnök és id. Badiny Gyula Rimaszombati városi rendőrfőkapitány,) mindenike teljes és kifogástalan garantáit nyujt.

A népszámlálás eredménye. 1. A pádár-perjésmeleghgyei ág. hitv. ev. egyház területén az 1890-ik évben született 14 fi, 16 nő nemű, összesen 30 gyermek. Legtöbb születés esett decz. és legkevesebb febr. és aug. hónapokra. Meghalt 11 fi, 17 nő nemű, összesen 28. Ezek közül az 5 életév végéig meghalt 2 fi, 2 nő nemű, összesen 4 gyermek; az 5-ik éven túl házass 5 férfi, 4 nő, összesen 9; nem házass 2 fi, 3 nő nemű, összesen 5, özvegyen maradt 5 nő, és 4 férfi. Eskettetett 7 pár. Legtöbb esketés esett szept. hónapra. A házaspárok közt eskettetett legény-hajadonnal 4, özvegy-özvegygel 3 esetben. Vallásra nézve 5 egyező és 2 vegyes házaspár. 24 éven alóli férfi 20 éven alóli nővel 3; 24—30 éves férfi 20 éven alóli nővel 1; 30—40 éves férfi 30—40 éves nővel 1; 40—50 éves férfi 40—50 éves nővel 2 esetben. 2 vőlegény a m. kir. honvéd. minist. engedélye, 6 házaspár háromszoros hirdetés és 1 a hirdetés alóli alispáni felmentés mellett eskettetett. — Az egész egyházban a lélekszám csak kettővel szaporodott. — 2. Pádárban a népszámláláskor találtatott összesen 636 lélek.

Rozsnó város népessége: 2279 férfi, 2535 nő, összesen 4814 lélek. A 10 év alatti gyarapodás 84 lélek, annyi mint 1-73 százalék.

Nagy-Röcze lakosainak száma 1820, tíz év alatt 77-tel fogyott; a magyar anyanyelvűek azonban örvendeten megsaporodtak, mert bevállás szerint a népesség 25%-át képezik. Ezen örvendetes haladásban mindenestre az ott működő polgári és középkereskedelmi iskolának oroszlan része van. A fogyásnak a főoka a kisipar pangása s az egyik vasolvasztónak beszüntetése.

Uj gyár létesítését tervezi Evva Lajos budapesti népszínházi igazgató a szalóci volt vasgyár telepén, melyet ő nemrég nyaralóvá alakított át.

Első fecskének nevezhetjük a felső rimavölgyi gazdasági hitelszövetkezetet, mely 30 taggal megalakulván, a részvényenkénti 50 frtnyi alaptőkét mult héten befizette s működését megkezdte. Mi két év óta terjesztjük ezen Némethonban felszázad óta áldásosnak bizonyult intézmény eszméjét, mely falusi népünket az uzsora karmaiból megszabadítani, takarékosagra, vagyonszerzésre nevelni s így függetlenné, önállóvá, értelmessé és erkölcsössé tenni hivatva van, s a mely eszmét Pestmegye közönsége hatóságilag is karolt fel úgy, hogy ott már félszázal több községi hitelszövetkezet nagy eredményel működik. Élénk figyelemmel és érdeklődéssel fogjuk azért a felső rimavölgyi mezőgazdasági hitelszövetkezetet kísérni, hogy más községeink is a vagyoni boldogulhatóság és felvirágzás ezen tapasztalatilag bebizonyított intézményét körükbe átültethessék. — Lapunk ez évi 2-ik számban ismertetett „Utmutatás a hitelszövetkezetek alakítására“ teljes utbaigazítást nyujt e tekintetben. Tevékeny közművelődségi egyesületünk csak jó szolgálatot tenne az ügynek, ha ezen utmutatást minél több példányban a községi népkönyvtárak számára kiosztatná, falusi intelligentiánk pedig ezen intézményt nemcsak tanulmányra, de méltó ambíciója tárgyává is tenné. Mit Rábó környékén egy oda származott bérlo Danesek Mihály képes volt minden külső támogatás nélkül megalkotni, a földbirtokos, lelkes vagy községi előjárónak sokkal könnyebben sikerülhet. — Csak mozduljunk. A nép örömet követ bennünket, ha saját anyagi érdekei fellendítéséről van szó.

Káros jegenyefak. Bakos-Török község képviselő testülete az iránt folyamodott a megyei közigazgatási bizottsághoz, hogy a Várbócz felé vezető megyei ut széléin levő terebélyes és magas jegenyefak kivágatása rendeltessék el, mert lehulló gallyai, különösen viharok al-

kalmával a szántóföldek terményeit megrongálják. A kérelmező község lakosai egyuttal arra is ajánljak, hogy a kivágandó fákat — mint tűzfát — megvásárolják a megyétől, és a kiirtott utszéleket hasznosabb gyümölcsfákkal ültetik be.

200 forint évi lakbért ajánlott fel a megyének Szontagh Zoltán tornallyai járásbeli főszolgabíró azért a házért, melyet eddig a tornallyai járásorvos „orvosi lak“ ezimén 100 frt évi bérért használt. A főszolgabíró ajánlatban megjegyzi, hogy 3 söt több évre is hajlandó a lakot kibérelni, mert ez idő szerint alkalmasabb helyiséget Tornallyán ugy sem kapna.

A bíró vétke. Hruska János nyustyai — állásától felfüggesztett — bíró ügyében, ki a mult nyáron Nyustván lefolyt pánszláv izgalmak alkalmával a szolgabírói rendelet teljesítését megtagadta, Abonyi Pál megyei tisztí főügyész nagy beterjesztette indítványát. Ez indítvány szerint az ügyész a Hruska tettét az 1886. XXII. t. cz. 95. §. b. pontja szerint minősülő súlyosabb vétségnek tartja s büntetésül hivatalvesztést ajánl alkalmazandónak; egyzsersmind indítványozza, hogy a vagyoni felelősség kimondása azért nem szükséges mert a fegyelmi vétség által vagyoni kár senkinek sem okoztatott. (Hát a katonai megszállás költségeit ki okozta?)

Fegyelmi bíróság. Setina Jánost — Tiszolcz nagyközség jegyzőjét — hivatalos hanyagság miatt megyénk alispánja elítélte 50 frt pénzbírságra, melyet a közigazgatási bizottság 100 frtra emelt fel. A belügyminiszter — mint harmadfoku fegyelmi hatóság — azonban az alispán ítéletét hagyta helyben s az 50 forint pénzbírság a községi és körjegyzői nyugdíjalap javára már be is fizettetett.

A vashegy-likéri sodronypálya egyik szállító kocsija folyó hó 17-én a Vashegynek Szirk felőli oldalán lezuhant. Az illető helyet egy nagyforgalmu utvonalmetszi át, miért nem ártana az ut felett épített védő hidakat oly jó karban tartani, hogy azok teljes biztosítékot nyujtának, ha netalán közvetlen a hidra történne is a lezuhanás.

A kinek nem kell a vásárjog. Forgács József kaszai lakos — ki az egykori br. Vay-féle bánrévei birtokkal a Bánréve községi vásártartási jogot is megvásárolta, ezen jogáról a tornallyai járási szolgabíróshoz intézett beadványában önkényt lemondott. Ennek folytán a nevezett szolgabíró most azt jelenti az alispáni hivatalnak, hogy a vásártartási jog Bánréve községre szállván át, ezen község képviselőtestülete jegyzőkönyvi tárgyalás után kötelezte magát, hogy a törvény idevonatkozó rendeleteinek eleget fog tenni s különösen, hogy vásárterét záros határidő alatt kellőképen felszerelni kész.

Iparos segédek köre alakult legközelebb Jolsván. Jurin Samu ipariszkolai igazgató tanító buzditásának gyümölese. Célja a hazafias irányu tovább képzés eszközése, s a kezdeményező neve elég garancia arra nézve, hogy ezen nemes czél el is fog érteni. Iparunk kívánt fellendülését nem várhatjuk mástól, mint maguktól az iparosoktól. De erre részükről komoly előkészület és kitartó munka s takarékoság mellett megfelelő értelmi és erkölcsi képzettség is szükséges. A jól vezetett iparos körök ezen czélt hathatósan mozdítják elő. Miért is ez irányban minden, a legesekélyebbnék látszó mozzanat is, nagy horderejű.

Ritka természeti tűnemény volt f. hó 15-én Recskén mint ottani tudósítónk írja, esti hét óra tájban, kemény hideg időben, a keleti égtájon, háromszor egymá után vakítóan villámlott, s azután egy jó percnyi idő mulva hosszabban tartó mély menydörgés hallatszott. E hirt megerősíti egy másik tudósítónk is, ki már január 1-én is d. u. 5 órakor egymásután kétszer hallott erős menydörgést.

Carneval. A Likéri tisztai kaszinó 1891. évi január hó 31-én az „élelmezési intézet“ disztermében, saját könyvtára javára zártkörű tánczvizigalmat rendez, a melyre a meghívók már szétküldtek. — A rendezőség tagjai: Aronffy Ernő b. b. elnök, Kishonthy Akos b. b. pénztáros, Adamszky Géza, dr. Kende Miksa, Kolbenheyer József, Rösch Frigyes, dr. Sailer Károly, Somogy Lajos, Szontagh Pál bizottsági tagok. Kezdeté este 8 órakor. Belépti díj: 2 frt., családjegy 4 frt. Felülfizetések köszönettel fogadtatnak és hirlapilag nyugtáztatnak. Jegyek előre válthatók Kishonthy Akos pénztáros urnál. A vendégek elhelyezéséről a rendezőség készséggel gondoskodik, ha ez irányban idejekorán megkerestetik.

Vegyes hírek.

P. Szathmáry Károly a jeles író, az országos kisedővő egyesület titkára, ki e minőségben 1884-ben megyénket is meglátogatta s Rimaszécsen az általános tanítóegylet közgyűlésén a kisedővodákról lelkes előadást tartott, folyó hó 15-ikén meghalt. Most, midőn a kisedővás nemzeti jelentősége országiszerte el van ismerve, s megyénkben e czélból külön egyesület működik, méltó fájdalommal emlékezünk meg a jelesről ki évtizedeken át ezen eszme terjesztésén sikeresen fáradozott. Legyen áldott emléke!

Kinevezések. Dr. Török Ferencz miniszteri titkári czimmal és jelleggel felruházott miniszteri fogalmazó valóságos miniszteri titkárrá (a belügyminiszteriumban) nevezte a király; Adorján Antal belügyminiszteri fogalmazó segéd pedig miniszteri fogalmazóvá nevezetett ki.

Ujabb siker. A magyar akadémia épületének jobb sarkán ismételve tervezték a zárkó letétele, de a terv mostanig aludt. Báro Eötvös Loránt most azt újból felevenítette és megbizta Holló Barna fiatal szobrászt, a rimaszombati műfaragászati szakiskola volt tehetséges növendékét, hogy készítse el a zárkó tervét. Holló már el is készült a mintával, mely domborműben ama emlékezetes jelenetet örökíti meg, midőn Széchenyi István feláll s az akadémia felállítására a pozsonyi országgyűlésen egy évi jövedelmét ajánlja fel. A zöld asztalnál ülnék a következők: Máriaassy István elnök, gróf Károlyi György, gróf Andrassy György, Nagy Pál, a híres szónok, Westselényi Miklós, Plathy Mihály, Perényi Zsigmond, Bartal György, Eszterházy Mihály. Az alakok egykoru arczképek után vannak mintázva. A sikerült mintát legközelebb bemutatják az akadémianak, mely határozni fog elkészíttetése és ünnepélyes elhelyezése fölött.

Hirdetmény.

116. sz. — A **Forgácsfala** községben gyakorolt társulati italmérségi jogért megállapított kártalanítási összegre vonatkozólag az 1889. évi 45896. számú igazságügyminiszeri rendelet 9—10. §§-aihoz képest az egyezség megkísérlésére s az igények tárgyalására határidőül **1891. évi február hó 3. napjának d. e. 9 órákor** a kir. trvszék 14. számú hivataloszájába kitézetett: Mely határidőre a közbirtokosság tagjai, még pedig azok is, a kiknek az idéző végzés külön nem kézbesítettik, figyelmeztetéssel az elmaradásnak az idézett rendeletben megállapított következményeire, ezennel idézettek.

A rimaszombati kir. trvszék, 1891. évi január hó 13-án.

Török,
kir. trvszéki elnök.

Feledy,
kir. trvszéki jegyző.

Pályázati hirdetmény.

A sajo-gömöri államilag segélyezett **kisdedóvodai tanítónői állás** betöltése tárgyában pályázat nyitattik, felhivatnak ennek folytán a pályázók, hogy tanítói oklevelüket, valamint az eddigi működéseikről szóló bizonyítványokat alólirott iskolaszéki elnökhöz **folyó évi február hó végéig** küldjék be.

Ezen állás a következő javadalmazással van egybekötve:

1. Kézpénz fizetés . . . . . 250 frt.
2. Szabad lakás és kert.
3. Fapénz . . . . . 20 frt.
4. A női kézimunka tanításért külön díjazás jár.

A megválasztott csak egy évi próbaidő letelte után fog véglegesített.

Sajo-Gömör, 1891. január 9-én.

1—3

Záhonyi János,
körjegyző, iskolaszéki elnök.

Hirdetmény.

115. sz. — A **Kökova** községben gyakorolt italmérségi jogért megállapított kártalanítási összegre vonatkozólag az 1889. évi 45896. számú igazságügyminiszeri rendelet 9—10. §§-aihoz képest az egyezség megkísérlésére s az igények tárgyalására határidőül **1891. február hó 4. napjának d. e. 9 órája** a kir. trvszék 14. számú hivataloszájába kitézetett. Mely határidőre a közbirtokosság tagjai, még pedig azok is, a kiknek az idéző végzés külön nem kézbesítettik, figyelmeztetéssel az elmaradásnak az idézett rendeletben megállapított következményeire, ezennel idézettek.

A rimaszombati kir. trvszék, 1891. évi január hó 13-án.

Török,
kir. trvszéki elnök.

Feledy,
kir. trvszéki jegyző.

Meghívó

a nagy-röcei kölesönös segély szövetkezetnek f. évi **február hó 2-án**, vagy ha akkor határozatképes nem volna, f. évi márczius hó 1-én, mindkét esetben délutáni 2 órákor, a pénztintézet helyiségeiben tartandó

rendes közgyűlésére.

Napirend:

1. Az igazgatóság jelentése.
2. A mérleg előterjesztése.
3. A felügyelő bizottság jelentése.
4. A felmentvény megszavazása.
5. Az osztalék meghatározása.
6. A választmány, az igazgatóság, a felügyelő bizottság és a tisztviselők választása.
7. Netáni indítványok.

Nagy-Röczen, 1891. évi január hó 3-án.

3—3.

Az igazgatóság.

Hirdetmény.

114. szám. — Az **Abafala** községéhez tartozó Vigyorgó-pusztán gyakorolt italmérségi jogért megállapított kártalanítási összegre vonatkozólag az 1889. évi 45896. számú igazságügyminiszeri rendelet 9—10. §§-aihoz képest az egyezség megkísérlésére s az igények tárgyalására határidőül **1891. évi február hó 7. napjának d. e. 9 órája** a kir. trvszék 17. számú hivataloszájába kitézetett: Mely határidőre a közbirtokosság tagjai, még pedig azok is a kiknek az idéző végzés külön nem kézbesítettik, figyelmeztetéssel az elmaradásnak az idézett rendeletben megállapított következményeire, ezennel idézettek.

A rimaszombati kir. trvszék, 1890. évi január hó 13-án.

Török,
kir. trvszéki elnök.

Feledy,
kir. trvszéki jegyző.

A honvédkoszt ára. Az átvonuló honvédelegénység részére a szállásadó által köteleességszerűleg kiszolgáltatandó napi élelem árát a helyi viszonyokhoz képest határozta meg a honvédelmi miniszter. A megállapított tarifa szerint Budapesten fizetettik egy honvéd napi élelmezéséért 23 $\frac{1}{2}$ krajczár. Legkevesebb (15 kr.) fizetettik a tisztántali kerületben, s ez után — olesóság tekintetében — mindjárt a tisztánimni kerület — melyhez mi is tartozunk — következik, hol fejenként 15 $\frac{1}{2}$ kr. fizetettik egy honvéd napi kosztjáért. Ezután hát fél krajczárral kevesebbet ér az ebédünk, még ha pástétomokat adunk is, mert eddig 16 krajczárra volt becsülve.

A kamarai illeték-ku/csolot a miskolci kereskedelmi és iparkamara területére 1891. évre három százalékban állapították meg az eddigi 4% helyett. Elismerés illeti a kamarát, hogy daczára szükségletei szaporodásának az adózók érdekeire figyelemmel volt.

Az államvasutak új áru-díjzabásáról a miskolci kereskedelmi és iparkamara irodája úgy írásban, mint szóval szívesen ad felvilágosítást.

Értesítés. A m. kir. államvasutak igazgatósága az 1891. évre szükséges keresztvezések és váltók szállítására pályázatot hirdet. Ajánlatok 1891. évi január 30-ikának déli 12 óráig a m. kir. állam vasutak anyag és leltár beszerzési szakosztálya főnökéhez nyújtandók be. Bónatpénzül az ajánlott anyag mennyiségnek 5% kézpénzben vagy elfogadható értékpapírokban legkésőbb 1891. évi január hó 29-ének déli 12 óráig a m. kir. államvasutak főpénztáránál teendő le. Részletes felvilágosítások a miskolci kereskedelem és iparkamara irodájában (Szécsényi utca 5. sz.) tudhatók meg. Miskolcon 1891. január 8-án. Radvány István elnök. Dr. Szentpáli István titkár.

CSARNOK.

Rima partján.

(Utleírás: **Gergely Károlytól.**)

(Folytatás.)

A főgymnasium muzeumából a vármegyei muzeumba mentünk. Ez is Fábry János kezdeményezése és buzgalma folytán alakult. Nincs valami tágas, kényelmes helyisége; de régiségek, ritkaságok, nevezetességek nagy számmal vannak. Oskori leletek, régi fegyverek, ékszer, edények s több effélék, a vármegye multjáról tanuskodó tárgyak s a népviseletnek és iparnak azon mutatvány példányai, melyek a budapesti országos múkiállításon a vármegye ismertetése czéljából fenn voltak. Szóval becses, értékes kis muzeum. Felügyelője szintén Fábry.

Nálunk is volt szó ilyenféle történelmi muzeum alakításáról a történelmi társulat itt járta alkalmával. — Anyag, mint az akkor rögtönzött kiállítás mutatta, lenne hozzá, remélhetőleg elegendő; helyiséget sem volna valami nehéz találni, csak a buzgó kezdeményező, meg a fáradozásra kész rendező késik az éji homályban.

Sorra néztem aztán a templomokat. — reformátusoké a piacra nyílik, a róm. katolikusoké a piac közepén, az ágostai evangélikusoké más utcában, mind a háromnak szép-izlésre valló magas tornya van; negyedik az izraelitáké, kissé félrőbb eső helyen, szintén tekintélyes szilárd épület. — Vasárnap lévén, templomban is voltunk a reformátusoknál. Epen újkenyéri urvasoraosztás volt. — Terhes Pál predikált igen szépen és meg hatóan. — Jeles, buzgó lelkeszt ismertem fel benne, valamint kartársában, Szalósi Dánielben és káplánjában is. — A mi vidékünkön szokatlan jelenségképen tűnnek fel, hogy kétezer lelket sem számláló református eklézsiában két pap, meg még káplán is legyen; de ott, az ösök igen helyes intézkedése folytán, így van. Még pedig mindnyájan tisztességesen vannak díjazva. Az első pap fizetése jóval több kétezer frtnál; lakása pedig kiválóan szép emeletes ház, hat szobával és kényelmes mellék-helyiségekkel. Célzásnak ne vegye valaki, hogy felhoztam. Nem vágyok emeletes házra. Csak azt akartam vele jelezni, hogy a felekezetek közt létező jó békeség csak jóra vezet.

Az ágostai evangélikusoknak is jó lelkeszők van, Glauf Pál, kit azóta főesperessé választottak, ami annál örvendetesebb, mert ezzel a választással, a tótoskodó párt ellenében, a magyar elem jutott győzelemre.

A róm. kath. egyház is tekintélyes, virágzó. — A plébános és két káplánja szorgalmasan végzik hivatalos munkájukat. Templomuknak nevezetes története van. Zsigmond király építtette 1422-ben. A reformáció idejében az egész város reformátussá lévén, átment azok kezére. Egy tűzvész alkalmával leégett s a reformátusok építték újra 1561-ben. Mária Terézia alatt 1769-ben a ráhói missionárius, Karaba György processiót vezetett a városba, melynek megzavartatása miatt a reformátusoktól a templomot elvették, lerontatták és kőveiből több évek alatt a mostanit építtették. A reformátusok aztán II. József engedélyével építtettek maguknak templomot.

Ezeket az adatokat pedig röviden csak azért jegyzem fel: először, hogy feltűnsem, miszerint a multakra való visszaemlékezés távolról sem zavarja a felekezetek közt való jó békeséget clyan helyen, a hol, mint Rimaszombatan, megvan hozzá a történelmi helyes érzék és jóakarát; másodsor és kiváltképen pedig azért, hogy megjegyezzem, miszerint Rimaszombatan a története már meg van írva. Megírta régebben Kollár Sámuel, utabban Baksay István, Fındura Imre és mások, hanem folyton kutatják a régi adatokat és emlékeket; legközelebb is egy igen érdekes hosszú verses krónikát fedezett fel és közzét a helyi lap, melyben egy szemtanu a fentebb említett eseményeket a megelőző időkről szóló adatokkal összefüggésbe hozva, írja le egyszerű, de magyaros ízü versekben.

Nálunk, a jó Szirmain kívül edes kevés, a mit a történetkedvelő olvashat nyomtatásban városunkról. Pedig ennek is ugyanesak érdekes története lenne. Adat, mint a történelmi társulat ittlétekor láttuk, volna elég, hitelesnél hitelesebbek. Kutató munkásban sem volna hiány. Városunk szülötte, Dr. Schönherr Gyula, sok szép előkészülettel bíró történész is melegen érdeklődik szülőföldje története iránt. Katona Lajos városi pénztáros, volt levéltáros egész halmaz jegyzettel rendelkezik. Az egyházak, a minorita konvent s a bányatisztség levéltárai szintén telvék okiratokkal, jegyzetekkel. Szóval csak buzdítás,

meg egy kis áldozatra való készség kellene s a honfoglalás ezredéves dícső jubileumán mi is lehetnők városunknak régi dícső multjáról szóló s tisztos jelenéhez is méltó történetét a haza oltárára. — Csak az a kérdés, ha vajjon nálunk nem kötné-e meg a történetirő kezét az attól való tartózkodás, hogy a Rimaszombatihoz hasonló krónikák őszinte leírása fel találna zaklatni a csendes kedélyeket? Hiszen látjuk, hogy olykor-olykor egy ártatlan heti krónika is számtalan kifogás alá esik. Pedig épen egy Bányáról való jeles tudós, Lugossy József mondotta ki az ide vonatkozó legszebb intést: „Ki multjára érzéketlen, szebb jövőre érdemtelen.“

Megnézni való Rimaszombatan a temető is. Temetőt mondok, nem temetőket, mert ott, a hol az élők szépen összeférnek, a holtak még esendesebb nyugalommal pihennek sorban egymás mellett. Közös temető van már régóta. A kereszt a sírkövek és egyszerű fejfák közé is oda illik. Senkinek sem jut olyan eszébe, hogy Isten földje egy méterrel idébb vagy odább szentebb lenne. A kegyelet abban nyilvánul, hogy a temető körül van árkolva, be van fásítva, utakkal ellátva s a temetői ör mind az utakat, mind a fákat és esemetéket szorgalmasan gondozza, a sírhantok és kövek épen maradására is felügyel.

Sok szép magas sírkövet láthatni. Nevezetes Feren-czynek, a híres magyar szobrásznak, siremléke. Meglepő továbbá egy síró nőt ábrázoló remek bronz szobor, mely a valódi bus érzelmek igazán művészi kifejezése. Egy szépmenyű ifju művész készítette atyja sírjára. A közrészvétnek és kegyeletnek nyilván látható jelei tünnek fel több siron, különösen a nemrég elhalt Csider Károly sírján, kinek a város újabb emelkedése és közintézményei körül halhatatlan érdemei maradtak emlékezetben.

(Vége következik.)

Felelős szerkesztő: **Dr. Veres Samu.**

Kiadó-tulajdonos: **Dr. Bernát István.**

Magán-hirdetések.

A „Szövetkezés“

kiadásában megjelent s a Pestmegyei hitelszövetkezetnél (Bpst Megyeház) 15 krért kapható. Útmutatás a hitelszövetkezetek alakítására nézve. — Lásd a „Nemzet“ december 15-iki, az „Egyetértés“ 23-iki számát.

Hirdetés.

A Putnoki Népbank mint Takaré- és Kölcsön-szövetkezet

XX. évi rendes közgyűlését

Putnokon a „Vám“ vendéglőben

folyó **1891. évi február hó 18-án** d. e. 10 órákor tartja, melyre a szövetkezeti tagok tisztelettel meghívotnak.

Közgyűlés tárgyai:

1. Igazgatóság és felügyelőbizottság jelentése
2. Mérleg és számadás jóváhagyása.
3. Üzletnyeremény mikénti felosztása.
4. Alapszabályok módosítása.
5. A felügyelőbizottság és 5 igazgatósági tag választása.
6. Szabályszerű indítványok tárgyalása.

Putnok, 1891. január 16.

Az igazgatóság.

Értesítés.

Alólirott tisztelettel hozza a n. é. közönség tudomására, hogy a **szülészeti tanfolyamot Budapesten sikeresen elvégezvén**, Rimaszombatan megtelepedett és szolgáltat ez irányban a szenvedőknek készséggel felajánlja.

Lakása: Szijjártó-utca 19. szám alatt.
Ditzki-Martinovits Mária okl. szülészno.

Árverési hirdetmény.

11. sz. — Alólirott kiküldött végrehajtó az 1881. évi LX. t.-cz. 102. §-a értelmében ezennel közhírré teszi, hogy a **nyústyai takarékpénztár** javára **Kárász Mihály és társai** ellen 500 frt tőke és járuléki erejéig elrendelt kielégítési végrehajtás alkalmával lefoglalt és 700 frtba becsült lábas jószágokból álló ingóságok nyilvános árverés utján eladotnak.

Mely árverésnek a 3796. számú kiküldést rendelő végzés folytán a helyszínen vagyis Fűrész község házána leendő eszközlésére **1891. évi január hó 31-ik** napjának délelőtti 10 órája határidőül kitézetik és ahoz a veni szándékozók ezennel oly megjegyzéssel hivatnak meg, hogy az érintett ingóságok ezen árverésen az 1881. évi XL. t. cz. 107. §-a értelmében a legtöbbet ígérőnek becsőron alul is eladotni fognak.

Az elárverendő ingóságok vételára az 1881. LX. t.-cz. 180. §-ban megállapított feltételek szerint lesz kifizetendő.

Rimaszombat, 1891. évi január hó 12-én.

Draskovich, kir. bírósági végrehajtó.

Rimaszombat, 1891. Nyomatott **Rábely Miklós** könyvnyomdájában (Losonezi-utca 29. szám.)